

Nr 129.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda läroanstalter; given Stockholms slott den 24 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. J. F. Almkvist.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Almkvist anför härefter:

I anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1927 års riksdag gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter har sagda riksdag i skrivelse den 31 maj 1927, nr 243, anmält, att riksdagen

dels beslutat, att de för budgetåret 1926—1927 gällande allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk, åt lärare vid folkhögskolor samt åt lärare vid folk- och småskolor samt vissa sjukvårdsanstalter,

Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter.

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 107 häft. (Nr 129.)

högre folkskolor, kommunala mellanskolor och vissa småskoleseminarier skola lända till efterrättelse jämväl för budgetåret 1927—1928;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t såväl att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av förberörda allmänna grunder kunde befinnas erforderliga, som även att i huvudsaklig enlighet med de i sådant avseende då gällande föreskrifter meddela närmare bestämmelser i fråga om dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid tre i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 7 januari 1926 omnämnda läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete;

dels ock till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt nämnda lärargrupper anvisat för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 21,400,000 kronor.

Genom beslut den 9 juni 1927 ställde Kungl. Maj:t ifrågavarande anslag till vederbörandes förfogande att utgå i enlighet med tidigare av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter rörande dyrtidstillägg dels åt lärare vid privatläroverk, dels åt lärare vid folkhögskolor, dels ock åt lärare vid folk- och småskolor samt vissa sjukvårdsanstalter, högre folkskolor, kommunala mellanskolor och vissa småskoleseminarier, vilka föreskrifter gällde tills vidare intill dess annorlunda förordnades. I samband därmed förklarade Kungl. Maj:t, att i fråga om dyrtidstillägg för budgetåret 1927—1928 till vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, högre handarbetsseminariet vid Maria Nordenfelts kvinnliga yrkesskola i Göteborg, Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium i Stockholm ävensom föreningen Handarbetets vänner och Hulda Lundins högre slöjdseminarium i Stockholm de i Kungl. Maj:ts brev till statskontoret den 20 juni 1924 meddelade bestämmelser angående dyrtidstillägg åt omförmälda lärarinnor skulle äga motsvarande tillämpning.

Nu har skolöverstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1927 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes även för 1928 års riksdag framlägga förslag om dyrtidstillägg åt lärare vid folk- och småskolor samt vissa sjukvårdsanstalter, högre folkskolor, kommunala mellanskolor och landstingens småskoleseminarier, vid folkhögskolor och vid privatläroverk ävensom åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala och vid de tre förutnämnda läroanstalterna för utbildande av lärarinnor i handarbete.

Sedermera har skolöverstyrelsen i skrivelse den 8 november 1927 gjort framställning angående viss ändring i de för dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk gällande allmänna grunderna samt därvid anfört bland annat:

Enligt kungörelsen den 22 juni 1923, nr 305, i viss del ändrad genom kungörelsen den 20 juni 1924, nr 252, utgår dyrtidstillägg av statsmedel åt lärare vid privatläroverk i de fall, där föreskrift om minimiavlöning saknas, å två tredjedelar av det belopp, vilket motsvarar summan av den kontanta avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915, och den tillfälliga löneförbättring, som utgår av statsmedel.

Denna föreskrift täcker icke sådana fall, då en skola av ifrågavarande slag tillkommit efter år 1915 eller då vid en dylik skola inrättats lärartjänster av annan art än de lärartjänster, som skolan ägde under åren 1913—1915. I dessa fall ha skolorna varit hänvisade till att utan stöd i författning bestämma tilläggsunderlagen, vilkas belopp under sådana omständigheter givetvis blivit mycket växlande vid olika skolor, och stundom förefalla att vara jämförelsevis högt tilltagna.

Med anledning av detta förhållande utsände överstyrelsen den 3 september 1927 till föreståndarna för enskilda mellanskolor, högre goss- och samskolor och enskilda lärarinneseminarier en cirkulärskrivelse, vari berörda brist i bestämmelserna påvisades, varjämte föreståndarna anmodades lämna uppgifter angående tilläggsunderlagen för olika slag av tjänster vid skolan samt bereddes tillfälle föreslå erforderlig ändring av gällande bestämmelser i här berörda avseende. De med anledning härav från skolorna inkomna skrivelserna jämte en från centralstyrelsen för flick- och samskoleföreningen i ärendet ingiven skrivelse hava bifogats överstyrelsens framställning.

På grund av den sålunda verkställda utredningen föreslår överstyrelsen, att till de nuvarande bestämmelserna göres ett tillägg av innehåll, att fråga om tilläggsunderlag i sådana fall, då de givna föreskrifterna ej omedelbart kunna tillämpas, hänskjutes till överstyrelsen, som, med hänsyn tagen såväl till vederbörande skolas lönenivå i det hela som till beloppen av dyrtidstilläggsunderlagen för motsvarande tjänster vid andra skolor, har att fastställa ifrågavarande tilläggsunderlag. Då de fall, varom här är fråga, äro fåtaliga, synas enligt överstyrelsens mening i detalj gående bestämmelser angående tilläggsunderlagens belopp vara överflödiga.

Dyrtidstillägg åt ifrågavarande grupper av lärare vid statsunderstödda undervisningsanstalter bör utgå även för budgetåret 1928—1929.

Departementschefen.

Beträffande de allmänna grunder, vilka skola lända till efterrättelse för dyrtidstilläggets utgående, erinrar jag därom, att dyrtidstillägg till dessa lärargrupper för närvarande utgår efter huvudsakligen samma grunder, som äro gällande för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, dock med vissa inskränkningar beträffande några lärargrupper. Nu gällande allmänna grunder för dyrtidstillägg åt ifrågavarande befattningshavare innefattas i tre särskilda av Kungl. Maj:t den 22 juni 1923 utfärdade kungörelser (nr 305—307).

På därom av chefen för finansdepartementet gjord framställning har Kungl. Maj:t i den till årets riksdag avlåtna statsverkspropositionen framlagt förslag om beredande av dyrtidstillägg åt statens befattningshavare. Förslaget innebär, att nu gällande grunder för dyrtidstilläggets utgående skola tillämpas jämväl under budgetåret 1928—1929. Frånsett de jämkningar, om vilka jag i det följande kommer att framlägga förslag, böra följaktligen jämväl de av riksdagen redan fastställda grunderna för dyrtidstillägg åt nu ifrågavarande lärargrupper kvarstå oförändrade.

De jämkningar i dyrtidstilläggsgrunderna, som synas mig påkallade äro följande.

Skolöverstyrelsen har påpekat, att bestämmelser för närvarande saknas

angående tilläggsunderlaget för dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk i sådana fall, då dylik läroanstalt tillkommit efter år 1915 eller då vid en skola av ifrågavarande slag inrättats lärartjänster av annan art än de, som funnos vid skolan åren 1913—1915. Då det måste anses önskvärt, att denna brist blir avhjälpd, tillstyrker jag en tilläggsbestämmelse av det innehåll, skolöverstyrelsen föreslagit. I enlighet härmed torde § 1 mom. 1 i kungörelsen den 22 juni 1923 (nr 305) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk böra erhålla följande ändrade lydelse:

Föreståndare och ämneslärare med full tjänstgöring vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinnese-minarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, äger, med nedan angivna begränsningar och undantag, tills vidare till dess annorlunda förordnas uppbära dyrtidstillägg av statsmedel å två tredjedelar av det belopp, som motsvarar summan av den i gällande författning stadgade kontanta minimiavlöning och den tillfälliga löneförbättring, som utgår av statsmedel. Där föreskrift om minimiavlöning saknas, skall dyrtidstillägget utgå å två tredjedelar av det belopp, vilket motsvarar summan av den kontanta avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915, och berörda tillfälliga löneförbättring, eller, där denna bestämmelse ej är tillämplig, å det belopp, som med hänsyn såväl till vederbörande skolas lönenivå i det hela som till beloppen av dyrtidstilläggsunderlaget för motsvarande tjänster vid andra skolor, i varje särskilt fall av skolöverstyrelsen bestämmes.

Vidare har Kungl. Maj:t förut denna dag på min hemställen beslutit att till riksdagen avlåta proposition angående statsbidrag till kommunala flickskolor m. m., däri Kungl. Maj:t föreslagit att beträffande lärarpersonalens avlöning samt statsbidrag skola gälla i stort sett samma grunder, som nu tillämpas beträffande kommunala mellanskolor. Även i fråga om tillfällig löneförbättring har likställighet ansetts böra äga rum mellan de kommunala flickskolornas och mellanskolornas lärarpersonal. Vid ärendets föredragning uttalade jag, att det syntes mig ofrånkomligt, att denna likställighet utsträcktes jämväl därhän, att dyrtidstillägg tillerkändes lärare vid kommunal flickskola. I anslutning härtill vill jag nu förorda, att framställning i sådant syfte avlåtes till riksdagen. För detta förslags genomförande tarvas vissa författningsbestämmelser. Vid dessas utfärdande synes mig ändamålsenligt att den tillfälliga löneförbättring, som bör tillkomma flickskolornas lärare även upptages till reglering. Stadganden torde därvid böra givas av innehåll att vad i gällande författningar finnes föreskrivet angående tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor skall äga motsvarande tillämpning i fråga om lärarpersonalen vid kommunala flickskolor.

Det synes mig vara lämpligt, att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att utfärda såväl förut omförmälda ändring i kungörelsen nr 305/1923 som även

de författningsbestämmelser, som erfordras för beredande av dyrtidstillägg åt lärarpersonalen vid kommunala flickskolor.

Enligt verkställda beräkningar skulle kostnaderna för dyrtidstilläggen åt lärarna vid nu förevarande undervisningsanstalter under budgetåret 1928—1929 uppgå till 22,700,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels bemyndiga Kungl. Maj:t såväl att vidtaga den av mig förordade ändringen i gällande kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid privatläroverk att lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1928, som även att utfärda de författningsbestämmelser, som erfordras för beredande för budgetåret 1928—1929 av dyrtidstillägg åt lärarpersonalen vid kommunala flickskolor, att gälla tills vidare så länge för ändamålet avsedda medel stå till förfogande;

dels besluta, att de för budgetåret 1927—1928 gällande allmänna grunder för dyrtidstillägg åt lärare vid folkhögskolor ävensom åt lärare vid folk- och småskolor samt vissa sjukvårdsanstalter, högre folkskolor, kommunala mellanskolor och vissa småskoleseminarier skola lända till efterrättelse jämväl för budgetåret 1928—1929;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t såväl att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av förberörda allmänna grunder må befinnas erforderliga, som även att i huvudsaklig enlighet med de i sådant avseende nu gällande föreskrifter meddela närmare bestämmelser i fråga om dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid förut angivna läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete;

dels ock till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt nämnda lärargrupper anvisa för budgetåret 1928—1929 ett *extra* förslagsanslag av 22,700,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Meurling.